

1 Obyvatelstvo podle věku a rodinného stavu

Počet obyvatel České republiky se v průběhu roku 2017 zvýšil o 31,2 tisíce. Přibylo seniorů ve věku 65 a více let a dětí mladších 15 let, naopak osob v produktivním věku opět meziročně ubylo. Nejvíce obyvatel se řadilo k věkové skupině 40–44 let. Populace dále stárla, což se projevilo meziročním zvýšením průměrného věku obyvatel, hodnoty indexu stáří i podílu osob ve věku 65 a více let. Vzrostl i index ekonomické závislosti. Bilance obyvatel podle rodinného stavu vykazovala ke konci roku 2017 opětovně meziročně vyšší zastoupení svobodných a rozvedených v populaci.

Obyvatelstvo České republiky se v roce 2017 rozrostlo o 31 235 osob na 10 610 055 (k 31. 12.). Ve srovnání se stavem populace z roku 2007 šlo o nárůst o 229 tisíc osob. V průběhu sledovaných posledních deseti let se meziročně nejvýrazněji zvýšil počet obyvatel v letech 2007 a 2008, pokles počtu obyvatel byl zaznamenán pouze v roce 2013. Na růstu populace se převážně podílela kladná bilance zahraniční migrace. Tou za posledních deset let narostlo obyvatelstvo o 227,6 tisíce, zatímco přirozenou měnou o 47,3 tisíce¹. I v roce 2017 zajistila mechanická měna většinu, 28,3 tisíce, z celkového přírůstku 31,2 tisíce. Necelých 3,0 tisíce obyvatel pak přibylo v populaci díky přirozené měně.

Složení obyvatelstva podle pohlaví se v úhrnném pohledu v průběhu let příliš nemění, tradičně mírně převažují ženy. Na konci roku 2017 představovala mužská část populace 49,2 % (5,22 milionu obyvatel) z celku a ženská 50,8 % (5,39 milionu), neboli na tisíc žen připadlo 968 mužů (tzv. index maskulinity), přičemž o deset let dříve 959. V absolutním vyjádření tak bylo k 31. 12. 2017 v obyvatelstvu ČR o 170,5 tisíce více žen než mužů.

Tab. 1.1 Obyvatelstvo podle pohlaví a věku, 2007–2017 (k 31. 12.)

Věková skupina, pohlaví	2007	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkem (tis.): - muži	5 082,9	5 164,3	5 162,4	5 176,9	5 186,3	5 200,7	5 219,8
- ženy	5 298,2	5 351,8	5 350,0	5 361,3	5 367,5	5 378,1	5 390,3
Muži (tis.) ve věku: 0–14	758,3	800,5	809,2	821,5	832,6	844,6	856,5
15–64	3 726,1	3 640,3	3 601,2	3 577,4	3 550,3	3 526,3	3 508,8
65+	598,5	723,6	751,9	778,0	803,4	829,7	854,4
z toho: 75+	232,9	250,5	254,6	260,2	268,9	278,4	288,4
85+	34,1	47,4	49,8	52,6	55,1	57,7	60,0
95+	1,4	1,1	1,0	1,2	1,3	1,7	1,9
Počet mužů na 1 000 žen: celkem	959	965	965	966	966	967	968
ve věku: 0–14	1 055	1 054	1 053	1 054	1 052	1 052	1 052
15–64	1 017	1 026	1 027	1 028	1 030	1 032	1 035
65+	655	693	700	706	712	716	721
85+	375	393	398	406	413	419	426

V podrobnějším třídění podle věku však v mladších věkových skupinách převažují muži. Při narození se poměr pohlaví (tzv. sekundární index maskulinity) všeobecně pohybuje mezi 1 050 a 1 060 chlapci na tisíc děvčat, u nás v období 2007–2017 dosahoval index hodnot od 1 041 do 1 057 (1 053 v roce 2017).

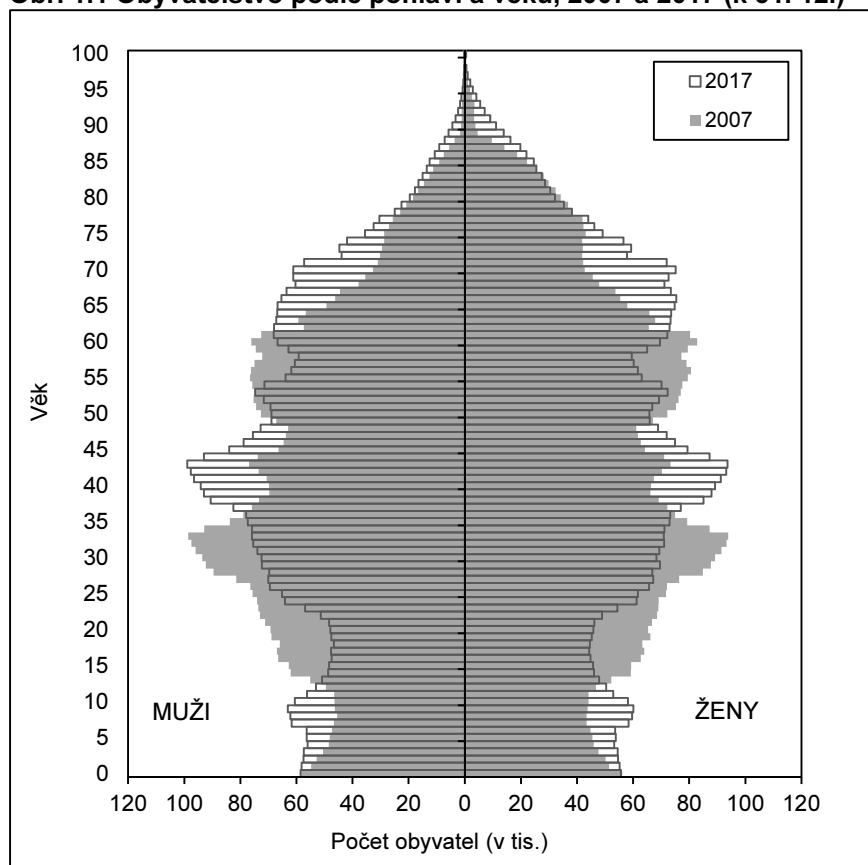
S narůstajícím věkem, v důsledku vyšší úrovně úmrtnosti i migrace mužů, se postupně počet mužů a žen sblíží a ve starších věcích již početně převládají ženy. První nejmladší pětiletou věkovou skupinou s vyšším počtem žen než mužů byla na konci roku 2017 skupina 55–59letých osob (v rámci jednotek věku byl bodem obratu věk 58 let, v roce 2007 to byl věk 51 let). V následujících věcích převaha žen rychle roste, rozdíl přetrvává i přes to, že zlepšování úmrtnosti je mírně rychlejší u mužů. Ve věkové skupině 65–74 let dosahoval v roce 2017 index úrovně 823 mužů na tisíc žen (776 v roce 2007), v následující skupině 75–

¹ Součet přírůstku zahraniční migrací a přirozenou měnou v letech 2008–2017 neodpovídá rozdílu stavů k 31. 12. 2007 a 31. 12. 2017 z důvodu nasazení nových stavů počtu obyvatel k 1. 1. 2011 dle výsledků sčítání (pokles oproti stavu k 31. 12. 2010 o 46,0 tisíce).

84 let klesl na 740 mužů (672 v roce 2007), ve věku 85–94 let pak na 640 mužů (564 v roce 2007) a ve věku 95 a více let připadalo na tisíc žen dokonce jen 264 mužů (žen tak bylo 3,8x více; v roce 2007 3,7x více při hodnotě indexu maskulinity 272 mužů).

Obr. 1.1 Obyvatelstvo podle pohlaví a věku, 2007 a 2017 (k 31. 12.)

Tab. 1.2 Věkové složení obyvatelstva, 2007–2017 (k 31. 12.)

Věková skupina	2007	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet obyvatel (tis.) celkem	10 381,1	10 516,1	10 512,4	10 538,3	10 553,8	10 578,8	10 610,1
v tom ve věku: 0–9	970,9	1 104,5	1 117,6	1 132,0	1 142,2	1 148,0	1 145,9
10–19	1 152,4	966,0	939,7	932,2	939,6	957,9	987,0
20–29	1 507,9	1 371,6	1 349,8	1 320,9	1 280,6	1 239,3	1 202,8
30–39	1 676,6	1 749,9	1 711,2	1 666,2	1 621,5	1 579,1	1 541,8
40–49	1 354,7	1 456,1	1 487,8	1 531,0	1 577,8	1 627,3	1 676,0
50–59	1 521,5	1 365,2	1 351,8	1 348,2	1 338,5	1 326,3	1 317,9
60–69	1 158,0	1 371,0	1 386,3	1 398,4	1 414,4	1 403,3	1 383,1
70–79	690,5	725,6	756,2	790,7	818,9	872,7	928,2
80–89	320,2	364,1	365,4	367,9	367,0	367,9	368,4
90+	28,4	42,1	46,7	50,8	53,5	56,9	59,0
Počet obyvatel (tis.) ve věku: 0–14	1 476,9	1 560,3	1 577,5	1 601,0	1 623,7	1 647,3	1 670,7
15–64	7 391,4	7 188,2	7 109,4	7 056,8	6 997,7	6 942,6	6 899,2
65+	1 512,8	1 767,6	1 825,5	1 880,4	1 932,4	1 988,9	2 040,2
Podíl věkové skupiny (%) ¹⁾ : 0–14	14,2	14,8	15,0	15,2	15,4	15,6	15,7
15–64	71,2	68,4	67,6	67,0	66,3	65,6	65,0
65+	14,6	16,8	17,4	17,8	18,3	18,8	19,2

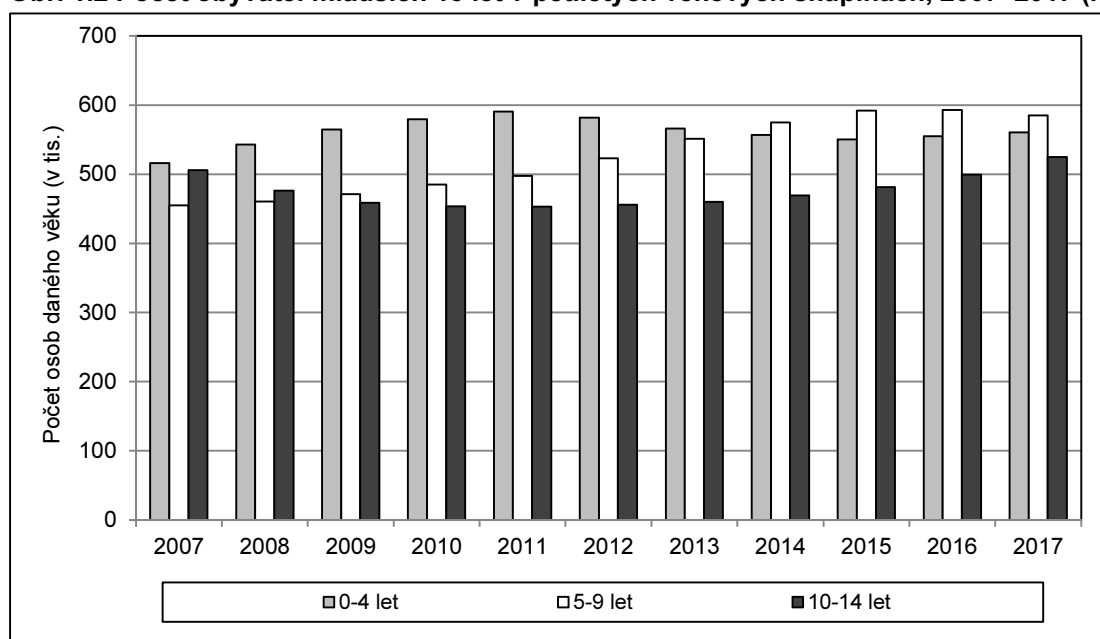
Pozn.: Podrobná věková struktura obyvatel ČR je dostupná v tabulce Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku k 31. 12. na: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>.

¹⁾ Z důvodu číselného zaokrouhlení jednotlivých podílů věkových skupin na jedno desetinné číslo nemusí celek dávat 100,0 %.

Od roku 2012 má vývoj počtu obyvatel v jednotlivých třech hlavních věkových skupinách shodnou intenzitu meziročních změn – počet dětí do 15 let věku se každoročně navyšoval o 1 % a počet seniorů o 3 %, zatímco počet obyvatel produktivního věku se naopak v letech 2012–2017 o 1 % snižoval. Dětská složka přitom roste nepřerušeně již od roku 2008, počty osob ve věku 65 a více let dokonce už od poloviny 80. let 20. století. Obyvatelstvo v produktivním věku přitom početně rostlo naposledy v roce 2008. Od roku 2009 se tak počet obyvatel zvyšuje pouze u dětské a seniorské složky populace.

Na konci roku 2017 zahrnovala dětská část populace 0–14letých 1 670 677 osob, které představovaly 15,7 % všech obyvatel (o 1,5 p. b. více než v roce 2007). V průběhu roku 2017 se dětská složka zvětšila o 23,4 tisíce osob, od roku 2007 narostla celkem o 193,8 tisíce. Vlivem nerovnoměrného vývoje porodnosti se věková skladba dětské složky populace v čase měnila. Zatímco v roce 2007 bylo nejméně dětí ve věku 5–9 let (454,7 tisíce), v roce 2017 představovali v rámci dětské populace 5–9letí tu nejpočetnější pětiletou věkovou skupinou (585,2 tisíce), když zahrnovali generace narozených v letech 2008–2012. Mezi roky 2016 a 2017 ale počet dětí ve věku 5–9 let poklesl, a to o 8,0 tisíce. Věková skupina 0–4letých v posledních dvou letech opět početně rostla, zatímco v letech 2012–2015 vlivem slabších ročníků 2011 a 2012 mírně klesala. V roce 2017 se počet nejmenších dětí zvýšil o 1 % na 560,8 tisíce. Největší meziroční růst však zaznamenali 10–14letí, a to o 5 % na 524,8 tisíce v roce 2017 (do věku 10 let postoupil silný ročník 2007, naopak slabší ročník 2002 tuto skupinu opustil). Početní rozdíl jednotlivých pětiletých věkových skupin dětské složky se v posledních letech snížil.

Obr. 1.2 Počet obyvatel mladších 15 let v pětiletých věkových skupinách, 2007–2017 (k 31. 12.)

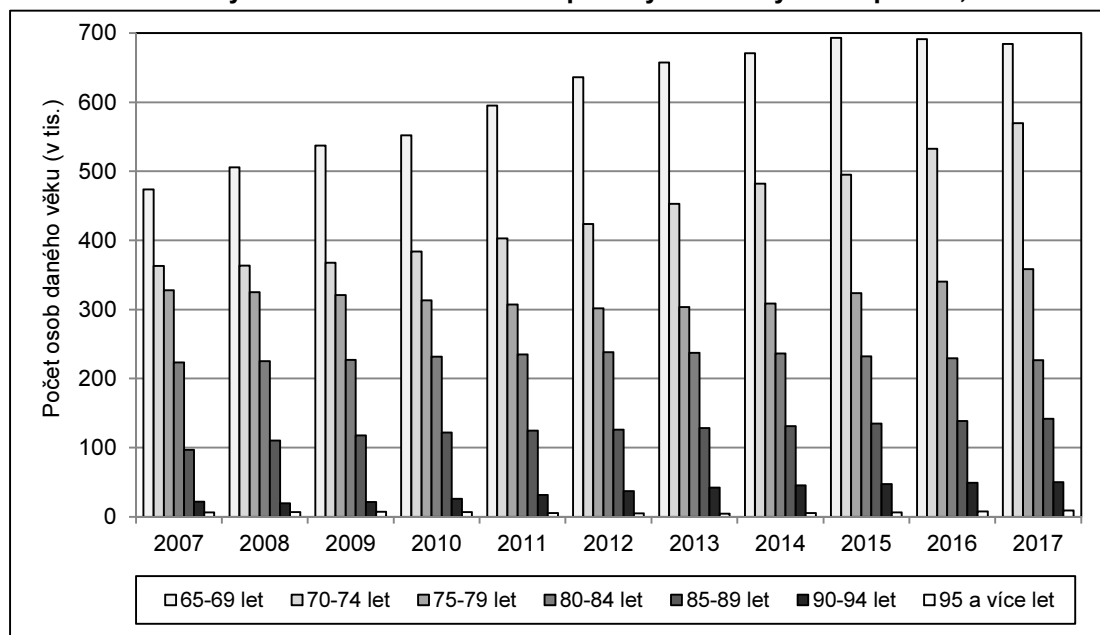
Ke konci roku 2017 bylo ve věkové skupině 15–64letých celkem 6 899 195 osob, meziročně došlo ke snížení o 43,4 tisíce. Šlo o devátý meziroční úbytek v řadě, během kterého se zredukovala produktivní složka celkově o 532,2 tisíce. Zastoupení osob této věkové skupiny v populaci České republiky kleslo v roce 2017 na 65,0 %. Pro srovnání, největší podíl od konce druhé světové války měli 15–64letí v letech 2006 a 2007 a to 71,2 %. I když se v produktivním věku nacházejí nejsilnější generace v České republice, což jsou osoby narozené v 2. polovině 70. let minulého století, tuto hlavní věkovou skupinu již opustily početně silné generace narozených v době druhé světové války a krátce po jejím skončení a naopak ji během sledovaných let 2007–2017 nově doplnily slabé generace narozených v období nízké plodnosti v 90. letech 20. století. V roce 2007 se nejpočetnější generace osob narozených v 70. letech minulého století (a to nejen v rámci věkové skupiny 15–64 let, ale i z pohledu celkového věkového složení obyvatel) nacházely ve věku mezi 28 a 34 roky (a vůbec nejvíce bylo osob ve věku 33 let), v roce 2017 se posunuly do věku 38 až 44 let. Z pohledu pětiletých věkových skupin, populace ve věku 40–44 let se mezi roky 2007 a 2017 navýšila

o 31 %, na konci roku 2017 byla nejpočetnější pětiletou věkovou skupinou obyvatel. Naopak nejméně se snížil počet 15–19letých, a to o 28 %, a 20–24letých (o 25 %). V posledních letech meziročně klesají také počty obyvatel v nejstarších skupinách produktivního věku 55–59 a 60–64 let, opět důsledkem střídání slabých a silných generací v čase.

Věková skupina seniorů (osob ve věku 65 a víc let) se v posledních letech mění ze všech tří hlavních věkových skupin nejdynamičtěji. Na konci roku 2017 bylo v tomto věku podle bilance celkem 2 040 183 obyvatel ČR, historicky poprvé tak u nás počet seniorů překročil hranici 2 milionů. Bylo jich o 527,3 tisíce více než v roce 2007 a o 51,3 tisíce více než na konci roku 2016. Na celkovém počtu obyvatel se v roce 2017 podílela nejstarší složka populace z 19,2 % (o 4,7 p. b. více než v roce 2007). Nejpočetnější pětiletou věkovou skupinou v seniorské populaci zůstává nejmladší skupina 65–69letých, která ve sledovaném období tvořila zhruba třetinu všech seniorů. V každé další vyšší věkové skupině počet obyvatel přirozeně, vlivem s věkem rostoucí úmrtnosti, klesá. Mezi rokem 2007 a 2017 relativně nejvíce posílila skupina 90–94letých, a to více než dvojnásobně (absolutně o 28,0 tisíce). Její procentuální zastoupení v seniorské populaci však zůstává nízké (2,4 % v roce 2017). Z mladších věkových skupin pak vzrostl relativně nejvíce počet osob 70–74letých (o 57 %, absolutně o 206,7 tisíce), následně počet 65–69letých (o 44 %, absolutně o 210,8 tisíce). Nárůst těchto dvou skupin demonstruje posun silných válečných a poválečných ročníků do vyššího věku.

Obr. 1.3 Počet obyvatel seniorského věku v pětiletých věkových skupinách, 2007–2017 (k 31. 12.)

V roce 2017 pokračovalo stárnutí populace, které se projevilo ve všech jeho demografických ukazatelích. Průměrný věk obyvatel ČR, který plynule roste od počátku 80. let 20. století, se meziročně zvýšil o jednu desetinu roku na 42,2 let. Během sledovaného období 2007–2017 se průměrný věk obyvatel posunul výše zhruba o dva roky, u mužů o 2,0 a u žen o 1,7 roku. Rozdíl mezi průměrným věkem mužů a žen se přitom mírně snížil z 3,1 na 2,8 roku, když v roce 2017 činil průměrný věk mužů 40,8 let a žen 43,6 let. Věkový medián, který rozděluje populaci na dvě stejně početné části, dosáhl v roce 2017 celkem 42,3 let a příliš se tak nelišil od průměrného věku obyvatel.

Proces stárnutí populace dokumentuje také vývoj indexů, které popisují vzájemný početní vztah jednotlivých věkových skupin. Index stáří, který porovnává početnost závislých složek obyvatelstva (seniorské a dětské), se meziročně zvýšil z 120,7 na 122,1 seniorů ve věku 65 a více let na 100 dětí do 15 let věku. Převaha seniorů nad dětmi byla poprvé zaznamenána v roce 2006, nepřetržitě však tento ukazatel stoupá již více než třicet let. V posledním desetiletí rostou rovněž hodnoty indexu ekonomické závislosti, který porovnává vztah

produktivní a neproduktivních složek populace. Kdyby index dosahoval hodnoty 100, pak by počet osob v neproduktivním věku byl stejný jako počet osob v produktivním věku. Vezmeme-li v potaz vyšší délku studia a budeme uvažovat za produktivní část populace pouze osoby ve věku 20–64 let, mezi roky 2007 a 2017 se poměr zvýšil ze 53,9 na 64,8 závislých osob na 100 osob v produktivním věku. Růst indexu závislosti je odrazem zejména vývoje početnosti seniorské složky, jenž v relaci k počtu produktivních osob významně roste (ve sledovaném období vzrostl poměr osob ve věku 65 a více let k osobám 20–64letým z hodnoty 22,4 na 31,7), zatímco dětská složka v relaci k produktivní roste jen mírně (z 31,5 na 33,1).

Tab. 1.3 Ukazatele věkového složení, 2007–2017 (k 31. 12.)

Ukazatel	2007	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Průměrný věk - celkem	40,3	41,3	41,5	41,7	41,9	42,0	42,2
- muži	38,8	39,8	40,0	40,2	40,4	40,6	40,8
- ženy	41,8	42,7	42,9	43,1	43,3	43,4	43,6
Věkový medián - celkem	39,1	40,4	40,8	41,1	41,5	41,9	42,3
- muži	37,5	39,1	39,5	40,0	40,4	40,8	41,1
- ženy	41,0	41,9	42,2	42,5	42,8	43,2	43,5
Index stáří ¹⁾	102,4	113,3	115,7	117,4	119,0	120,7	122,1
Index ekonomické závislosti ²⁾	53,9	57,5	58,6	59,8	61,4	63,2	64,8
z toho: 65+ let / 20–64 let	22,4	26,5	27,5	28,5	29,5	30,7	31,7
0–19 let / 20–64 let	31,5	31,0	31,0	31,3	31,8	32,5	33,1

¹⁾ Počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let.

²⁾ Počet osob ve věku 0–19 let a osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 20–64 let.

Složení obyvatelstva podle rodinného stavu se dlouhodobě ubírá ve směru posilujícího zastoupení osob svobodných a rozvedených a klesajícího podílu osob sezdaných, mírně i ovdovělých². Za tím stojí dlouhodobější propad sňatečnosti a vysoká úroveň rozvodovosti (obojí spojené se změnou forem rodinného chování od 90. let 20. století) i pokles úmrtnosti. Roli hraje rovněž celková změna věkového složení, resp. vah jednotlivých věkových skupin.

Tab. 1.4 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a rodinného stavu, 2007–2017 (k 31. 12.)

Pohlaví, rodinný stav	Počet obyvatel (tis.)			Podíl obyvatel daného rodinného stavu (%)						
	2007	2012	2017	2007	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkem - svobodní/é	2 553,4	2 706,5	2 801,3	28,7	30,2	30,5	30,8	31,0	31,2	31,3
- ženatí/vdané	4 592,7	4 366,2	4 191,8	51,6	48,8	48,2	47,8	47,4	47,2	46,9
- rozvedení/é	1 003,2	1 123,8	1 206,6	11,3	12,5	12,8	13,0	13,2	13,4	13,5
- ovdovělí/é	754,8	759,3	739,8	8,5	8,5	8,5	8,4	8,4	8,3	8,3
Muži - svobodní	1 459,8	1 548,3	1 599,0	33,8	35,5	35,8	36,0	36,3	36,5	36,6
- ženatí	2 303,0	2 191,3	2 103,9	53,3	50,2	49,7	49,2	48,8	48,5	48,2
- rozvedení	442,3	495,8	532,0	10,2	11,4	11,6	11,8	12,0	12,1	12,2
- ovdovělí	119,5	128,4	128,4	2,8	2,9	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9
Ženy - svobodné	1 093,6	1 158,2	1 202,2	23,9	25,2	25,5	25,7	25,9	26,1	26,3
- vdané	2 289,7	2 174,9	2 087,9	50,0	47,4	46,9	46,5	46,1	45,9	45,6
- rozvedené	561,0	628,0	674,6	12,2	13,7	14,0	14,2	14,4	14,6	14,7
- ovdovělé	635,3	630,9	611,4	13,9	13,7	13,7	13,6	13,5	13,5	13,4

Majoritní skupinu tvoří v obyvatelstvu ČR ženatí muži a vdané ženy, nicméně jejich podíl se od počátku 80. let 20. století (resp. výrazněji od počátku 90. let 20. století) snižuje. Pod úroveň 50 % v obyvatelstvu 15 a víceletých se poprvé dostali v roce 2010³. Na konci roku 2017 bylo ženatých či vdaných 46,9 %, ženatých

²⁾ Podrobnou bilanci obyvatelstva podle rodinného stavu a pohlaví lze najít v publikacích Věkové složení obyvatelstva (dostupné na <https://www.czso.cz/csu/czso/publikace-o-obyvatelstvu>).

³⁾ U žen starších 15 let věku se podíl vdaných dostal na úroveň jedné poloviny dříve, v roce 2007, u mužů se podíl ženatých snížil pod jednu polovinu naopak později, poprvé roku 2013.

48,2 % a vdaných 45,6 %, oproti roku 2007 tak jejich zastoupení pokleslo o 4,7 p. b. Naopak zastoupení svobodných se v čase zvyšuje. Na konci roku 2017 bylo celkově v populaci 31,3 % svobodných osob (de iure) ve věku 15 a více let, přičemž mezi pohlavími se jejich zastoupení liší zhruba o deset procentních bodů. Podle posledních údajů bylo mezi muži tohoto věku svobodných 36,6 %, mezi ženami 26,3 %. Oproti roku 2007 se jednalo o hodnoty u mužů o 2,9 a u žen o 2,4 p. b. vyšší. Roste také podíl rozvedených, a to již od 60. let 20. století, kdy začíná nepřetržitá časová řada bilance obyvatel podle rodinného stavu. Mezi roky 2007 a 2017 se zvýšilo zastoupení rozvedených z 11,3 na 13,5 %, když u mužů vzrostlo o 2,0 p. b. na 12,2 %, u žen o 2,5 p. b. na 14,7 %. Za mírně vyšším podílem rozvedených u žen stojí skutečnost, že muži častěji než ženy vstupují po rozvodu do dalšího manželství. Podíl ovdovělých se v populaci mění nejméně. Mezi lety 2007 a 2017 se celkově snížil z 8,5 na 8,3 %, přičemž zásluhu na tom měl pokles podílu ovdovělých žen (z 13,9 na 13,4 %), a to v důsledku rychlejšího zlepšování úmrtnosti mužů než žen. Mezi muži je ovdovělých podstatně méně, ve sledovaném období jejich relativní váha stagnovala na úrovni těsně pod 3 %.

Tab. 1.5 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a rodinného stavu (%), 2007–2017 (k 31. 12.)

Věková skupina	Svobodní/é			Ženatí/vdané			Rozvedení/é			Ovdovělí/é		
	2007	2012	2017	2007	2012	2017	2007	2012	2017	2007	2012	2017
Muži: 15–19	100,0	99,9	100,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20–24	96,9	98,1	97,9	3,0	1,8	2,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
25–29	75,8	84,7	86,6	22,1	14,1	12,6	2,1	1,2	0,8	0,0	0,0	0,0
30–34	42,4	57,0	65,8	49,8	38,0	30,9	7,7	4,9	3,3	0,1	0,1	0,1
35–39	21,8	34,1	46,0	63,1	54,3	45,8	14,9	11,4	8,1	0,2	0,2	0,1
40–44	14,1	20,5	30,0	66,5	60,5	54,4	19,0	18,7	15,3	0,4	0,3	0,3
45–49	11,0	14,1	19,1	68,6	62,6	57,9	19,6	22,6	22,5	0,7	0,7	0,5
50–54	8,8	11,2	13,4	71,2	65,8	60,5	18,6	21,8	25,0	1,3	1,1	1,0
55–59	6,6	8,6	10,6	75,1	69,5	64,4	15,9	19,7	23,1	2,4	2,2	1,8
60–64	4,7	6,2	8,0	78,7	73,7	68,9	12,4	16,1	19,8	4,2	3,9	3,4
65–69	3,7	4,3	5,6	80,7	76,9	73,0	8,9	12,3	15,5	6,7	6,4	5,8
70–74	3,1	3,3	3,8	80,0	77,8	75,4	6,1	8,8	11,5	10,9	10,1	9,2
75–79	2,7	2,7	2,8	75,1	75,1	74,8	4,6	6,1	8,1	17,5	16,1	14,3
80+	2,7	2,4	2,1	62,4	61,3	63,9	3,0	4,2	4,7	31,9	32,1	29,3
Ženy: 15–19	99,6	99,7	99,8	0,4	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20–24	90,2	93,9	94,2	9,2	5,7	5,5	0,6	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0
25–29	57,0	69,0	74,3	38,7	28,0	23,8	4,2	3,0	1,9	0,1	0,1	0,0
30–34	25,5	38,6	48,9	62,6	52,7	44,8	11,4	8,4	6,1	0,4	0,3	0,2
35–39	11,0	20,3	31,3	68,6	62,7	55,9	19,4	16,3	12,3	1,0	0,8	0,5
40–44	6,3	10,1	18,2	69,3	64,0	59,9	22,5	24,2	20,7	1,9	1,7	1,1
45–49	4,5	6,3	9,6	70,3	64,5	60,3	21,7	26,3	27,8	3,5	3,0	2,3
50–54	3,6	4,6	6,0	70,5	66,4	61,5	19,9	23,6	28,3	6,1	5,3	4,1
55–59	3,0	3,7	4,5	69,0	66,5	63,3	17,2	20,7	24,6	10,7	9,2	7,6
60–64	2,8	3,1	3,5	64,8	63,8	62,5	14,3	17,6	20,9	18,1	15,6	13,1
65–69	2,5	2,7	2,9	56,4	57,4	57,8	11,0	14,5	17,6	30,1	25,4	21,7
70–74	2,2	2,4	2,6	44,4	46,6	49,3	8,8	10,9	14,3	44,6	40,0	33,8
75–79	2,2	2,1	2,3	29,9	33,0	36,3	7,7	8,7	10,6	60,1	56,2	50,8
80+	2,8	2,5	2,1	13,6	13,6	15,3	6,1	7,0	7,4	77,4	76,9	75,2

Skladba osob podle rodinného stavu se v čase mění nejen v pohledu na celou populaci 15+letých, ale i z pohledu věku, a to s různou mírou intenzity a různými směry. Nejvýrazněji se za posledních deset let proměnilo složení obyvatel u třicátníků, a to díky růstu podílu svobodných osob v tomto věku (a poklesu osob v manželském rodinném stavu). Zastoupení svobodných mužů vzrostlo ve věku 35–39 let o 24 p. b. na 46,0 %, mezi 30–34letými o 23 p. b. na 65,8 %. U žen se více zvýšil podíl svobodných ve věku 30–34 let, a to o 23 p. b. na 48,9 %, u žen 35–39letých šlo o nárůst o 3 p. b. nižší. U osob žijících v manželství došlo mezi lety 2007 a 2017 ve věku 30–34 let k největšímu snížení jejich podílu, u mužů ze 49,8 na 30,9 % a

u žen z 62,6 na 44,8 %. Jde o důsledek odkládání vstupu do manželství do pozdějšího věku a obecně nižší míry sňatečnosti na konci sledovaného období oproti jeho počátku. Osoby žijící v manželství v úhrnu za muže i ženy v roce 2017 tvořily majoritní skupinu poprvé až u 35letých, zatímco v roce 2007 již u 30letých. Od tohoto věku si ženatí muži a vdané ženy udržují převahu ve všech starších pětiletých věkových skupinách až do skupiny 85–89 let v případě mužů a 70–74 let u žen včetně (později převažují osoby ovdovělé).

Po cca 45. roce věku dlouhodobě roste zastoupení rozvedených osob, a to vlivem vysoké úrovně rozvodovosti a s prodlužující se průměrnou délkou manželství při rozvodu i vlivem posunu sňatku do vyššího věku. V roce 2017 měli nejvyšší zastoupení rozvedení v pětileté věkové skupině 50–54 let, a to jak u mužů (25,0 %), tak u žen (28,3 %). V roce 2007 byla maxima evidována u mužů o pět let mladších a u žen o deset let mladších. Ve vyšších věkových skupinách podíl rozvedených postupně klesá s tím, že v každé věkové skupině zůstává mírně vyšší podíl rozvedených žen než mužů.

V nejstarších věkových skupinách (65 a více let) skladba mužů a žen podle rodinného stavu závisí zejména na úrovni úmrtnosti a výrazně se tak mezi oběma pohlavími odlišuje. U mužů-seniorů dominují ženatí (72,5 % v roce 2017, 76,1 % v roce 2007) a u žen-seniorek je kvůli nadúmrtosti mužů nejvíce ovdovělých (43,0 % v roce 2017, 52,5 % v roce 2007). Při porovnání struktury podle rodinného stavu v roce 2007 a 2017 ale rychlejší zlepšování úmrtnosti u mužů přispělo k růstu podílu vdaných a poklesu podílu ovdovělých žen v seniorské složce. V podrobnějším členění podle věku dominovaly mezi ženami ovdovělé od věkové skupiny 75–79 let (v roce 2007 již od věku 70–74 let), u mužů ovdovělí převážili nad ženatými až ve věku 90–94 let.

Obr. 1.4 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a rodinného stavu, 2007 a 2017 (k 31. 12.)

